

Československý týdeník - Evropské vydání Tschechoslovakische Wochenzeitung - Europäische Ausgabe

AMERICKÉ LISTY: Vychází každý pátek • Vydává a tiskne: Universum
Sokol Publ. • Vedoucí redaktor: Josef Martinek • Evropský redaktor:
Miroslav Fišera • Adresa redakce: AL, Postfach 3, 8027 Zürich
Roční předplatné S. Fr. 50.00.

AMERICKÉ LISTY: Erscheint jeden Freitag • Herausgeber: Universum
Sokol. Publ. Chefredakteur: Josef Martinek • Redakteur für Europa:
Miroslav Fišera • Anschrift der Redaktion: AL, Postfach 3,
8027 Zürich • Abonnement: S. Fr. 50.00 (jährlich).

GEGRÜNDET 1874 (New Yorkské Listy) • MONTAG, den 10. SEPTEMBER 1973 • POSTFACH 3, 8027 ZÜRICH, (SCH WEIZ) Nr. 36 • PRES S. FR. 1.00

Rusko a kličující rakety

Nevíme, jak se tomu říká česky, ale anglický název je zbraň MIRV — M. I. R. V. Zbraň MIRV je raketa, která má hlavici, jež může kličkovat v nadzemském prostoru a na pokyny miniaturního počítače vypouštět jednu nukleární bombu po druhé na různé cíle, třeba značně od sebe vzdálené. Právě se, že rakety vybavené touto technologickou vymožeností jsou kvalitativně lepší, přestože nakonec jde stejně jen o počet nukleárních bomb dopravených na různé cíle.

Podle americko-sovětské dohody o omezení strategického zbrojení, která byla sjednána vloni na pět let, smějí mít Spojené státy maximálně 1,710 raket, ale ty díky vymoženosti MIRV mohou dopravit nukleární bomby celkem na 3,150 cílů. Sovětský svaz MIRV nemá, a tak může mít podle té dohody kvantitativní náskok v počtu raket — celkem 2,358 proti těm 1,710 americkým.

Sovětský svaz zbraně MIRV nemá, protože se místo nich v minulosti soustředil na zdokonalení a výrobu obranných protistřel. Ale, jak se muselo už dlouho předpokládat, Sovětský svaz jednou bude zbraně MIRV mít, a to přibližně za dva roky.

Americký ministr obrany James Schlesinger oznámil na tiskové konferenci, že Sovětský svaz provedl v uplynulých týdnech první úspěšné pokusy se zbraní MIRV, a také se čtyřmi novými typy raket, z nichž jedna, zvaná SSX-18, je větší a silnější než kterákoliv raketa v americkém arsenálu a mohla by dopravit přinejmenším šest nukleárních bomb o síle jedné megatony na šest různých cílů. Kdyby se dodržovala loňská dohoda o maximálním počtu raket a Sovětský svaz vybavil své rakety, kterých má o 548 více než Spojené státy, hlavicemi MIRV, vyklonila by se strategická rovnováha v jeho prospěch. Což ovšem Washington nemá v úmyslu dopustit, jak ministr Schlesinger na zmíněné tiskové konferenci ihned zdůraznil. Za-

bránit se tomu dá novou sovětsko-americkou dohodou o kvalitativním omezení strategického zbrojení, kterou by se doplnila loňská dohoda o kvantitativním omezení. O té nové se už jedná, ale podle názoru jak ministra Schlesingera, tak ministra zahraničí Rogerse, ji asi teď bude mnohem těžší dosáhnout. Vychýlení strategické rovnováhy ve prospěch Sovětského svazu by Amerika mohla možná také zabránit přesunem většího počtu těžkých zbraní MIRV z pozemních železobetonových odpalovacích ramp, na kterých jsou přeci jen zranitelné, protože jsou to rampy, respektive kryty nepohyblivé, do pohyblivých a prakticky neviditelných a proto takřka nezranitelných ponorek. Vyžadovalo by to však další vývoj a pak výrobu ponorek typu Trident (česky Trojzub), z nichž každá by stála přes miliardu dolarů.

V americkém tisku se začíná rozvíjet debata, ne-li přeto, jak reagovat na skutečnost, že Sovětský svaz provedl první úspěšné pokusy se zbraní MIRV a přibližně za dva roky by jimi mohl začít vybavovat své rakety. Připomeňme si, že MIRV je raketa s hlavicí, která může kličkovat v nadzemském prostoru a na pokyny miniaturního počítače vypouštět nukleární bomby na různé, třeba značně od sebe vzdálené cíle. Spojené státy provedly první úspěšné pokusy s touto zbraní v roce 1968 a dnes mají asi 600 MIRVů na odpalovacích rampách na zemi i v ponorkách. Dávalo a dosud jim to dává kvalitativní převahu nad Sovětským svazem, který má kvantitativní převahu v raketách. Nyní, když je Sovětský svaz pomalu v pozici vyrovnat americký náskok v technologii strategických zbraní, bude podle jedné školy názorů mnohem těžší sjednat s ním dohodu o omezení strategického zbrojení. Podle jiné školy názorů to bude snazší, protože se Moskva zbaví strachu a zábran, které vyplývají z pocitu méněcenosti.

ný N. Y.

Komplikace Bonn - Praha

Světový tisk oznámil, že kancléř Willy Brandt se rozhodl odložit svoji plánovanou cestu do Prahy, kterou měly být oficiálně zahájeny diplomatické styky s Československem. Právě až do té doby, dokud nebude s úspěchem skončeno velmi obtížné jednání, týkající se práva Bonnu zastupovat Západní Berlín.

Důvod pro odložení návštěvy, který Brandt uvedl je, že československá vláda nebyla s to odpovědět pozitivně na západoněmecký kompromis, podaný vládou ve věci připravované dohody mezi ČSSR a NSR. Willy Brandt oznámil své rozhodnutí při jízdě zvláštního vlaku, během své oficiální cesty Záp. Němec-

kem. Podrobnější důvody odložení své návštěvy Československa neuvedl. Ve Stadthagenu, kde jeho vlak zastavil u příležitosti veřejné schůze německých sociálních demokratů prohlásil, že berlínská jednání byla denní zkouškou, jak se osvědčí s takovou péčí i překážkami plánovaná koexistence. "Nenecháme se v žádném případě podvádět", dodal ještě ke svému prohlášení.

A vlastně ne tedy Československu, ale opět Moskvě se "narodil" nový nečekaný problém. Slova Brandtova dokazují, že taktika Sovětského svazu byla rozpoznána a také, velmi pravděpodobně, že limit kompromisů ze strany Západního Německa

ve věci kompletní dohody byl již vyčerpán.

Také plánovaná cesta ministra zahraničí Západního Německa Scheela, jež v rámci jednoho z posledních kol východních jednání měl v těchto dnech navštívit Sofii, byla z důvodů kritické situace ve vyjednávání odložena. Na tomto jednání bylo zúčastněno Bulharsko, Československo a Maďarsko.

Co by bylo nutno k této zprávě snad ještě dodat je, že plánovaná zkouška nervů západoněmecké vlády se nyní přesunula na sovětskou stranu. Jsme opravu zvědaví, jakou taktiku nyní Moskva zvolí — když vydírání se nepovedlo.

STRACH Z MUČEDNÍKA

Už dvacátého srpna byl hrob Jana Palacha na Olšanských hřbitovech obsypán květy a hořícími svíčkami, které tam přinášeli početní občané. Někteří jen v tichosti pár minut postáli. Proud těch, co se přišli poklonit památce mladého hrdiny, který se upálil na protest proti okupaci, byl nepřetržitý. Ale den na to, ve výroční den okupace se si-

tuace změnila. Lidé přicházeli ve velké počtu, avšak našli Palachův hrob obehnaný dvoumetrovou prkennou ohradou. Květiny a svíčky v učerjšíka byly odstraněny, u paty hrobu se vršila hromada cihel. Vedle ní, na haldě prken seděli dva muži v dělnickém oblečení a jedli chleba. Nepracovali, jen seděli, hodiny a hodiny. Byli

to jistě pánové od tajné policie. Na ohradě byl nápis: Pozor, nebezpečí. Opodál parkovala auta uniformované policie, jejíž příslušníci obcházeli kolem s polními telefony. Ale nebylo třeba, aby zasáhli. Lidé se nenechali vyprovokovat. Procházeli kolem hrobu se skloněnými a obnaženými hlavami, klidně, mlčky...

KISSINGER SE PŘIPRAVUJE

V minulých dnech Kissinger, ještě ve funkci presidentova poradce diskutoval s devíti americkými velvyslanci, kteří jsou pověřeni v asijských státech a z těchto porad zjistě byl nejdůležitější rozhovor se střešinou amerických diplomatů, Davidem Bruceem, který vede tak zvaný spojovací úřad Spojených států v Pekingu. Je na bíledni, čeho se Kissingerova diskuse s Bruceem týkala: nedávno skončeného sjezdu čínské komunistické strany, na němž — jak se zdá — byla schválena politika těch čínských vůdců, kteří si přejí přátelštější styky se Spojenými státy. Druhou aktualitou rozhovoru byla plánovaná Kissingerova návštěva Pekingu, která se má stát první zahraniční cestou Dra Kissingera jako ministra zahraničí. A v souvislosti s tou-

to cestou je možné, že se i projednávala záležitost rozhovoru budoucího amerického ministra s kambodžským princem Sihanoukem. Účelem rozhovoru by bylo vytvořit v Pnom Penhu koalici vládu a skončit tak válku jak v Kambodži, tak v celé Indochíně. Na výběru diplomatů,

Nová lanovka

Nedávno uvedli do provozu novou kabinovou lanovku z Tatranské Lomnice na Skalnaté pleso. Jde o moderní zařízení s devadesáti dvěma čtyřmístnými kabinami, s celkovou přepravní kapacitou 420 cestujících za hodinu každým směrem. Nová lanovka podstatně vypojuje dosavadní visuté lanovce na Skalnaté pleso. Náklad na vybudování tohoto díla činil víc než 100 milionů korun.

s nimiž se Kissinger radil, je hodno pozoru, že skoro všichni jsou diplomaty z povolání, kteří svou dráhu začali od píky. Někteří komentátoři z toho usuzují, že Kissinger se s nimi radil také o tom, jak spravovat ministerstvo zahraničí ve Washingtonu.

Kissinger si už sice zajistil spolupráci dosavadního náměstka ministra zahraničí Kennetha Rushe, jemuž chce přenechat každodenní administrativu úřadu, protože sám nemá administrativu ani v lásce, ani v ní nevyniká, ale jde mu také o to, jak plněji a vydatněji využít nesporných schopností a znalostí mnohých úředníků ministerstva. Ve State departmentu je zaměstnáno 22.524 úředníků, z nichž čtvrtina působí na zastupitelských úřadech v zahraničí.

O ČESKOSLOVENSKU

Vysoká škola s počítačem

V Mlýnské Dolině v Bratislavě pokračuje výstavba nové části přírodovědecké fakulty Univerzity Komenského. Do užívání byl už odevzdán pavilón matematiky a výpočetní středisko, do něhož se teď montuje — což není na čs. vysokých školách příliš obvyklé — řada počítačů, navíc dodaných západoněmeckou firmou Siemens. Ještě letos mají být dokončeny další posluchárny a nově fyzikální pavilón. Ve výstavbě jsou i koleje pro téměř 5000 studentů.

Učebnice útlu

V Moskvě vyšla kniha s názvem "Soudobý právicový revisionismus", která podle recenze v listě Pravda "zobecně zkušenosť z boje komunistů v Československu proti pravcovému oportunismu." KSČ prý vyvodila "z krizových let 1968-9 správnou závěry a zesílila řídicí úlohu strany". I jiným mocenským centrálním se v knize pro případné potíže doporučuje podobný postup.

Kongres slavistů

Početná čs. delegace, vedená akademikem B. Havránkem, se zúčastnila 7. Mezinárodního kongresu slavistů, který se konal ve Varšavě. Bylo proneseno — v různých sekcích — na 900 referátů. Hlavním tématem byly otázky vývoje slovanských literárních jazyků, kterých se dnes uznává 12, a úloha romantismu ve slovanských literaturách. Sjezdu se zúčastnilo na 2000 vědců z 28 států všech kontinentů.

Staroslavný Děvín

čnejší nad soutokem Dunaje a Moravy se opravuje a konservuje. Po předchozím archeologickém výzkumu celého hradiště, které přineslo řadu nových poznatků o čs. historii, začalo se s opravami na tzv. horním a středním hrade.

Slovenská filharmonie ve Španělsku

Orchestr Slovenské filharmonie s dirigenty Rajterem a Bílkem pobýval na zájezdu ve Španělsku. Předvedl tu hlavně díla Dvořákovy — Brahmsova a Čajkovského.

Mezinárodní brigády

Na Stavbě mládeže v Tušimicích, kde se — se značným zpožděním — staví velkoelektrárna a příslušné přidružené objekty, pracují mladí dělníci z Bulharska, Maďarska, Polska a východního Německa. V poslední době se k nim přidružila skupina mladých sovětských zedníků, tesařů a železářů — kteří sem přijeli na půlroční brigádu.

Kongres AIKA

V Praze se konal 7. světový kongres Mezinárodní společnosti pro analogové počítače AIKA. Jeho účastníci jednali o rozvoji, výrobě a zavádění elektronické analogové i hybridní výpočetní techniky. Delegáti z 29 států přinesli a vyslechli 7 zásadních přednášek a 200 doplňovacích ve čtyřech sekcích. Mezinárodní společnost se sídlem v Bruselu sdružuje odborníky z vyspělých průmyslových zemí a koná kongres jednou za tři roky.

Třetí most přes Dunaj

V roce 1974 má začít stavba třetího mostu přes Dunaj v Bratislavě. Má jít nad cípem zimního přístavu a vyústit u koupaliště Lido. Bude 500 metrů dlouhý (celá stavba se silnicemi a železničními přípojkami je dlouhá 2 kilometry) a dvoupodlažní — pro dálnici a pro železnici. Jeho nosnost bude trojnásobná oproti jiným mostům.

Divadelní teoretikové do Prahy

V prvním zářijovém týdnu sjedou se do Prahy divadelní teoretici a kritici z Evropy, Ásie a Ameriky na Sedmý mezinárodní kongres divadelní vědy, jež svolává Mezinárodní federace pro divadelní vědu, sdružující teoretiky z více nežli třiceti zemí tří světadílů.

Z děčínské Diany

do Velké Británie začali v nedávných dnech expedovat první část zásilky převážně přepychových bonboniér, objednaných tamnějšímí. Další z nejbližších účelů tohoto podniku je i výroba nového druhu tyčinek mléčné čokolády s velkým obsahem lískových oříšků.

Holub - kajicník

Dr. Miroslav Holub, český vědec, který psával zajímavou, nevšední poesii, dal se přesvědčit "o nesprávnosti svého politického postoje v minulosti," rozuměj, před a po roce 1968, a veřejně do-

nal svoji "vinu" v prohlášení, které má asi patnáct set slov. Odvolal svůj podpis na manifestu 2.000 slov i další politická gesta na podporu reformy a liberalizace v Československu. Politickou čin-

nost kulturních pracovníků a inteligence v roce 1968 označil na "neschopnou, nevědomou a neznalou následků". Odsoudil i hospodářské reformy profesora Šika jako nedomyšlené a neuskutečnitelné. Kritizoval i "vnitřní emigraci" spisovatelů, kteří se nechťejí poddat režimu. A nakonec ještě odsoudil jako "provokaci" požadavek amnestie pro politické vězně, který skupina čs. intelektuálů minulého vánoce předložila prezidentu Svobodovi a který Holub spolupodepsal.

Čeští Britové

V období 1938-1972 získalo na osm tisíc Čechů a Slováků britské státní občanství. Převážná většina oněch naturalizovaných lidí ze do Anglie nebo dalších zemí Spojeného království dostala jako političtí emigranti. Do tohoto počtu se počítají i ženy, které získaly britské občanství sňatkem s britským státním příslušníkem.

Za tajemstvím Sahary

Po skoro dvouleté přípravě odcestovala z Prahy do severní Afriky Expedice Sahara. V počáteční etapě směřuje desetičlenná výprava přes NRS, Švýcarsko do Itálie a dále přes Sicílii do Tuniska. Hlavním cílem je však pro expedici alžírské pohorí na jihu Sahary Tassili, známé především svými prehistorickými kresbami v tamním skalním bludišti.

Zde budou českoslovenští odborníci zkoumat přírodní podmínky, sledovat vzácné druhy pouštní zvířeny atd.

Cílem těchto studií bude příprava návrhu na zřízení národního parku v Tassili. Terénní nákladní vůz Tatra 148 čeká na trati víc nežli 10.000 kilometrů tvrdá zatěžkávací zkouška: třetinu cesty zdolá ve velmi obtížných podmínkách nejrozsáhlejší písečné pouště světa.

Poláci na Labi

V rámci splavnění Labe až do Chvaletic bude příštího prvního ledna zahájena v Týnci nad Labem polskou firmou stavba nového jezu, plavební komory s veškerým příslušenstvím. Stavbu bude provádět 400 polských stavebníků, kteří si již u staveniště stavějí ubytovny, jídelnu, sociální zařízení a společenské místnosti.

ÚPLATKY BUJÍ

Už od minulého listopadu vyšetřuje bratislavská prokuratura trestní činnost bývalého předsedy Stavebního bytového družstva pro zaměstnance ČSD Vojtěcha Neráda, který se provinil především úplatkářstvím. Spolu s ním budou souzeni i další funkcionáři družstva, ing. Masár a bankovní inspektor Bešina. Obžaloba jim klade za vinu, že na úplatcích vymohli celkem 380.000 korun. Využívali především bytové tísně a podvodným antidatováním přihlášek, fingovanými výměnami bytů a jinými machinacemi umožňovali rychlejší přístup k novému bytu těm, kteří mohli a chtěli zaplatit. Jeden pracovník Slovenské akademie věd jim naruku "vysolil" 75.000 korun za byt, jiný — zubní lékař — 65.000 Kčs, pracovník Důlního projektu 50.000 Kčs. K dalšímu neoprávněnému zisku přišli nezákonnou dohodou s pracovníky Kovošrotu v Nových Zámcích, kterým z pozemku, kde zamýšleli budovat obytný dům a kde se musel zbourat starý plynojem, dodali 423.000 kilogramů kovového šrotu, ale dostali zaplacené za 850.000 kg, přičemž rozdíl či-

nil přes 300.000 korun. O peníze se "družstvo" rozdělilo s "Kovošrotem". Dále si funkcionáři družstva podle potřeby rozdělovali podíly, které zaplatili různí členové družstva. Celou tuto činnost ovšem neodhalily ani družstevní či jiné kontrolní orgány, ale oznámení z řad občanů, z nichž se začalo celé vyšetřování rozvíjet. Podobně se přišlo i na jiné úplatky. Nedávno byl k ročnímu vězení a k zákazu vykonávat povolání na dva roky odsouzen bratislavský lékař Skladan, který bral od lidí za léčení úplatky. Pro soudní jednání se zpracovávají podobné případy v Ružomberku a v Košicích. O úplatkářství se kromě uvedených oblastí — z nichž se stále častěji objevuje zdravotnictví — hovoří o oblasti služeb a oprav, především v autoopravnách, a o školství. V souvislosti s nedávnými přijímacími zkouškami na vysoké školy se mluvilo o čtyřmístných částkách, které je nutno za přijetí "zaplatit". Akčovní zákon zaručuje bez-
trestnost tomu, kdo — ač dal úplatek — svou činnost oznámí, nepřišly v tomto oboru žádné konkrétní údaje.

Zajímavosti ze světa

Anglický prince-manžel Filip navštívil SSSR. Je to poprvé, co britský monarcha navštívil tuto komunistickou zemi. Bylo to u příležitosti účasti jeho dcery, princezny Anny na mezinárodních jezdeckých závodech v Kyjevě. • Indie a Bangladéš podepsaly dohodu o vzájemném využívání atomové energie. • Po salových bouřích a zemětřesení v Mexiku je bez přístřeší 150.000 lidí. • Flotila sovětských válečných lodí ukončila svou "návštěvu" v Dánsku. • Zvýšenou radioaktivitu zjistili po nedávných francouzských jaderných zkouškách v Austrálii. • Přísná omezení na dovoz luxusního zboží vyhlásila finská vláda. Týká se: osobních aut, rozhlasových přijímačů, televizorů, chladniček a řady dalšího. • Ceausescu je na přátelské návštěvě na Kubě, kde jedná s Fidelem Castro. • V Rakousku se znovu objevila slintavka a kulhavka. • V Itálii se vyskytlo několik desítek smrtelných onemocnění cholerou. • Podmořský vulkán v Tichém oceánu poblíž Japonska, zahájil činnost. Láva je vyvrhována vysoko nad mořskou hladinu a kouř stoupá do výše 500 metrů. • Ceny benzínu, mazacích olejů a dalších ropných výrobků byly letos již potřetí zvýšeny v Brazílii. • Nejstarší člověk na světě, 1968letý azerbájdžánský rolník Širali Muslimov, zemřel v horské vesnici Barzavu na Kavkaze, kde prožil celý svůj život. •

ZAJÍMÁTE SE O DĚNÍ V ČESKOSLOVENSKU?
ZAJÍMÁ VÁS, CO SE DĚJE VE SVĚTĚ?

Čtete anglické, německé, francouzské nebo jiné cizojazyčné časopisy. Zjistíte, že doba, kdy věnovaly hodně místa Československu, pomalu, ale jistě mizí. Je to škoda. Ta malá země v srdci Evropy nejenže byla, ale stále je bohatým místem světa a jeho svědomí. Podrobné informace o událostech v Československu z hlediska rámce mezinárodního dění, informace leckdy unikátní, které v žádném jiném tisku nenajdete, přináší pravidelně náš týdeník. Není-li vám osud bývalé vlasti lhostejný, stanete se čtenářem Amerických Listů.

Zde odstříhnete a zašlete na adresu:

AMERICKÉ LISTY,

Postfach 3, 8027 Zürich/Schweiz

Přihlašuji se za odběratele "Amerických Listů" a předplatné zaplatím poštovní složenkou (celoročně, pololetně, čtvrtletně. Nehodící se škrtněte. Roční předplatné S. Fr. 50.00, pololetní S. Fr. 25.00, čtvrtletní S. Fr. 13.00 nebo přepočít v jiné měně. Předplatné je možno uhra-
nočet.) Roční předplatné S. Fr. 50.00, pololetní
dit i šekem nebo money order.

Jméno:
Adresa:

AMERICKÉ LISTY, československo-americký týdeník. — Vydává a tiskne Universum Sokol Publications, Inc., 283 Oak St., Perth Amboy, N. J. 08861. — Nevyžádané rukopisy se nevracejí. — Veškerá tisková práva vyhrazena. — Roční předplatné švýcarských Fr. 50.00 nebo ekvivalent.

AMERICKÉ LISTY, Czechoslovak-American weekly. Published and printed by Universum Sokol Publications, Inc., 283 Oak Street, Perth Amboy, N. J. 08861. — Rights of republication of all materials herein are reserved. — Yearly subscription S. Fr. 50.00 or equivalent;

PO PĚTI LETECH

Ferdinand Peroutka

(Dokončení z čísla 34.)

III.

Mluvme ještě jednou o vzruchu a naději, které zhasly před pěti lety.

Pražské jaro bylo neseno dvěma proudy, z nichž v každém tekla jiná voda. V lednu 1968 komunistický režim pod vedením Antonína Novotného zdál se tak vysílený, vypotřebovaný a tak všem protivný, že komunistická strana se poradila a svrhla pana Novotného. Ne všichni komunističtí předáci k tomu měli stejné důvody, jak vidno z toho, že na pádu Novotného měli podíl i panové Husák, Indra, Štrougal, Bílák. Pro ně nečekaným výsledkem bylo, že ve straně nebyl převahy nejživější element — komunističtí reformisté. Nově zvolený generální sekretář strany Alexander Dubček brzo shledal o sobě, že je také reformista. Byl pln dobrých úmyslů na všechny strany. Prohlížíme-li si jeho počínání za osm měsíců, kdy stál v popředí strany i státu, i jeho počínání v poslední chvíli, zdá se nám nejlogičtějším domnívat se, že věřil, nebo doufal, že sověty na konec budou vděčný jemu a ostatním československým reformistům, že ukázali na potřebnou cestu, na niž sověty samy nebyly schopny připadnout. Ať tomu bylo jakkoli, pod jeho vedením komunistická strana nejdříve poněkud, potom sensačně uvolnila diktaturu. Poprvé komunistům se tu rozešel s censurou. Poprvé zločinné přehmaty sovětského protektora v zemi mohly být veřejně od-

halovány a odsuzovány. Bylo dovoleno číst všechny knihy. Poprvé byla rozvinuta uvnitř komunistického impéria inteligentní teorie, že žádná skupina lidí, ani Polibyro sovětské komunistické strany, nezná a nemůže znát všechnu pravdu ani v hospodářství, ani v politice, ani v lidských věcech. To vše udělalo v režimu díry, jimiž pronikalo smýšlení obyvatelstva. Je jen spravedlivé konstatovat, že bez krátké vlády komunistických reformistů by Pražského jara nebylo.

Pravda, před tím spisovatelé už dvakrát se vzbouřili a pronesli ohnivé řeči na sjezdu v roce 1956 a 1967. Ale byl to statečný akt bez pokračování. Terorem zastrášené obyvatelstvo po dlouhém, ale nehnulo se, a nechalo spisovatelům i slávu i risiko za to, co dělali. Teprve dírami, které reformisté udělali ve vlně, nýbrž v železném a vzpurném komunistickém zvyku, ostatní obyvatelstvo se cítilo povzbuzeno a někdy od dubna také se začalo hlásit ke slovu. Na veřejných shromážděních začali mluvit i nekomunisté. Snad sověty měly se svého hlediska pravdu, snad to vskutku byla protirevoluce. Jaká však protirevoluce proti jaké revoluci? Sovětská revoluce nepřiznává nekomunistům právo jakéhokoli projevu. Kde toto právo dostanou, tam je protirevoluce. Také tam, kde censura byla zrušena, kde ne už komunistická strana, nýbrž soudy

soudí a vynášejí rozsudky, kde občané dostali právo žalovat na to, jak se na nich provinila "mužná zůřivost" revoluce — tam všude je protirevoluce v sovětském smyslu.

Dnes zbývá chladný pohled na všechno. Jednou složkou Pražského jara byli komunističtí reformisté, druhou bylo obyvatelstvo, národ, lid. Byla to složitá situace. Byl Dubček, který chtěl komunistickou stranu zreformovat a učinit populární. Byli ti, kdo hořeli touhou pořádat ji. Byl nepotlačitelný subjektivismus těch, kdož těžce a nevině trpěli jen proto, že komunistická strana si na nich dokazovala, že vskutku vede iřidní boj. Věřili se z vězení a pracovních táborů s podlomeným zdravím, se zmračenými údy, se vzpomínkami na systematické — rozmyslené ponižování — a s velkým hněvem. Nevíme, s kterého stanoviska kritisovali tento hněv — mimo ovšem, se stanoviska sovětské revoluce. Ta také někdy rehabilituje své nevinné oběti — jestliže to byli komunisté. Avšak rehabilitovat, odprosit oběti z řad nekomunistů — to je protirevoluce.

Komunističtí reformisté dali svobodu projevu, a někteří, rozčilení příkořmi minulými, někdy i žádali s řečnickými, aby existence komunistické strany byla zakázána. Bylo zajisté přílišné žádat toto od generálního tajemníka komunistické strany. Poněvadž se zřejmě nepřipravoval vyhovět, Dubček začal být kritizován s některých stran. Bylo to paradoxní. Řečník kritisoval Dubčeka s podla na náměstí, ale pod tímto viditelným jevem byla neviditelná pravda, že na podiu stál a kritisoval Dubčeka právě pod ochranou téhož Dubčeka. Kdyby jeho reformismus nebylo, nebylo by ani podium na náměstí.

Za tím vším byla skrytá, ale hlavní otázka: jde Pražské jaro po široké cestě nebo po úzké? Má nějakou naději přežít Dubčeka, obstát i jen na chvíli v přímém sousedství sovětů, kdyby komunistických reformistů nebylo? Otázka, kdo má kolik skutečné moci, byla po osm měsíců pokud možno ignorována, panovala nechuť zabývat se prosou politického života. Mysl národa byla osvobozena a vyžívala se v mohutné národní lyrice. Ptali jsme se milého svého přítele, který hrál význačnou roli v oněch dnech a přijel na chvíli do New Yorku: "A co Rusové?" Odpověděl: "To je jejich starost." Rozuměli jsme ovšem: myslí odpírání vrátit se do poniženosti, zase úzkostlivě počítat, zase se krčít. Naše otázka byla pokládána za malomyslnou.

Rok 1968 nabyl své charak-

teristické podoby tím, že v jeho popředí stanuli nejdříve spisovatelé, potom jeho nejhlásitější zastáncem na ulicích se stala mládež. Tyto dvě vrstvy přinášejí vzruch a oddanost, bez nichž politické hnutí by jen živořilo. Avšak opatrností není hlavní jejich ctností, a jsou nejméně přístupni disciplině taktiky. To je konflikt dvou stranek jedné věci. Tyto dva kurážné houfky výtečně vedou v dramatických okolnostech, ale jsou bez politických zkušeností. Jejich čest je v tom, že brání profesionálním politikům, aby stálým taktisováním neztratili skoro všechno. Ale mnohdy chtějí všechno najednou, ne za tři roky, nýbrž za tři měsíce, snad za tři týdny. Nemají smysl pro metodu krůčků za krůčkem, jež bývá metodou praktického politika, snad někdy i nulovou metodou národa bez přestání ohrožovaného ze sousedství. Rumunsko usiluje o samostatnost i zahraniční politice a statečně si vybíjelo některá privilegia, jež ostatní satelity nemají, snad ani nechťejí mít. Rumunsko za to platí tím, že doma udržuje k sovětské spokojenosti tuhou diktaturu. Pražské jaro bylo by s opovržením odmítlo takovou cestu na dvě strany.

Je na místě, abychom uvažovali, co je to politika. Spisovatel obvykle se uspokojí — když vyjádří svůj cit. Filosofovi pojme novou ideu, oznámí ji světu, ale zůstane ve svém pokoji. Ale politika je praktická činnost ve stálém styku s lidmi. Politika začíná teprve tehdy, když člověk se snaží prosadit svůj cit, svou ideu v nesnadném světě realit, kde je plno lidí s jinými cíty, a kde pamí, s jinou vůlí, a kde nespravedliví bývají silnější. Tu nastává obtížná činnost politická, obvykle plná kompromisů s tím nebo oním. Kdo chce, může říci, že proto politika je nečistá zaměštnání. Zajisté je v poměru k literatuře a filosofii, kde člověk ukládá svou čistou do listů popsaného papíru. Bývá tam vynecháno, že ve světě existuje také porážka idejí.

Když věci dospívaly vrcholu, poslal jsem domů vzkaz, nic jiného než citát z Lenina: "Do příkrého vrchu je třeba jít spirálou, ne přímo vzhůru." Přátelé v Praze odpověděli až v září: "Snad je to pravda." Pražské jaro mělo jen upřímnost, žádnou taktiku. Snad společná taktika vůbec nebyla možná, když na jedné straně stáli zkušenější komunističtí reformisté, na druhé občané, opojení, nadšený lid se svými spontánními výbuchy. Potřebovali se navzájem. Dubček potřeboval podporu lidu pro dialog se sověty. Nikdo nebyl dost silný, aby vynutil disciplínu, již by vyžadovala taktika. Ale patrně otázku taktiky vůbec můžeme opomenout. Podle všeho žádná taktika nebyla schopna oklamat sověty, které se

Byl vyhoštěn

A. Laufer

Jak známo, letos v létě byl z Československa pro "nepřátelskou činnost vůči ČSSR" vyhoštěn západoněmecký občan, jedenasedmdesátiletý Arthur Laufer z Frankfurtu nad Mohanem a jeho dvě dcery, Hana Lauferová a Eva Rowe (Američanka sňatkem), kteří přijeli do Československa navštívit hroby svých příbuzných. Rodina Lauferova opustila Československo v roce 1965 a získala mezitím západoněmecké občanství. Pan Laufer natočil v Praze na magnetofon několik vzkazů od rodin, jejichž příbuzní žijí nyní v Západním Německu. Šlo o intimní, nikoli politické vzkazy. Němčič, na hranicích ve Fulnavě byl pan Laufer a jeho dcery zadrženy, magnetofon mu byl zabaven a všichni tři byli odvezeni na vyšetřování do Prahy, kde byli drženi tři dni. Není, bohužel, pochyb, že ti, co namluvili nevinné vzkazy svým drahým do zahraničí, režim potrestá.

držely toho, že v Československu byla zrušena censura a bylo dáno slovo i nekomunistům. Nic nemohlo obložit jejich absolutistické požadavky, jejich přesvědčení, že Československo patří jim, ne lidu, jenž je obývá.

A tak, po pěti letech, opakujeme, co jsme řekli tenkrát, po 21. srpnu:

"A nyní, když připouštíme, že snad se staly chyby, vzdejme nehynoucí díky těm, kdo chybovali. Perioda jejich chyb proti taktice a opatrnosti zůstane jednou ze slavných dob národa. Někdy byla jen volba mezi chybou a ponížeností. Bývá nesnadno nalézt správnou míru, jak hnusit náštilnické pravdy opravdovými, a jak opatrně se zastávat prospěchu národa a o-

patrně se radovat, když po dlouhé době se ukázaly záblesky svobody. Ukázalo se, že bylo taktickou chybou připomínat sovětům jejich zločiny. Svoboda tisku a projevu byla taktická chyba. A, jak poměry nyní v okupaci jsou, každý projev národního vědomí a hrdosti může být taktickou chybou, poněvadž sověty si přejí, aby na tomto území národního vědomí a hrdosti nebylo. Chyby nebo nechyby, je do velké míry dílem kurážného předvoje, že národ zase jednou na chvíli žil svým přirozeným životem, byl takový, jaký je. Nikdy na to nezapomeneme. A, jak přes všechno povinný skopicismus věříme, nebude to bez vlivu na budoucnost."

Chcete

Poznat krásy Československa?

Pozvat své příbuzné do USA?

POSLAT TUZEXOVÉ POUKAZY RÝCHLE

A SPOLEHLIVĚ? BEZSTAROSTNĚ CESTOVAT

PO USA I JINÝCH ČÁSTECH SVĚTA?

OBRAŤTE SE PRO REZPLATNÉ SLUŽBY

A INFORMACE NA

Gutleber Travel Agency, Inc.

110-01 Jamaica Avenue

Richmond Hill, N. Y. 11418

Tel. 441-8700 (212)

Svobodní čs. sportovci manifestovali

Tři dny trval X. sjezd Svazu svobodných československých sportovců v zahraničí. Konal se v Bat'ově Belcampu v Marylandu a řekněme rovnou, že byl mimořádně úspěšný. A taky, že to byla velkolepá manifestace československé sportovní soudržnosti, hrdosti na příslušnost k českému a slovenskému národu a nekompromisního odporu vůči sovětské okupaci Československa.

Deset let uplynulo letos od chvíle, kdy myšlenka vytvořit Svaz svobodných československých sportovců v zahraničí se stala skutkem. A stalo se tak zrovna zde, v Belcampu, na pozemcích Bat'ovy továrny, k níž patří hotel, restaurace a krásný, rozlehlý park s mnoha hřišti, a kde vládne — díky vedení podniků — čilý československý duch.

Českoslovenští sportovci — většinou špičkoví, kteří pro útlak opustili, až už po únoru 1948 nebo po srpnu 1968, nebo kdykoli mezi tím, nesvobodné Československo — tvoří dnes ve světě významnou exilovou organizaci — sdružující tisíce členů. Ame-

rická část svazu, zakládající, je největší, avšak odbočky najdete dnes v Kanadě a mnoha státech západní Evropy. A probíráte-li se jmenovým seznamem členů Svazu, dmete se pýchou. Koho by nerozehřála jména jako: Maleček, Drobný, Groepr, Doležel, Lomská, Vrzáňová, Juhan, Ryšavý, Prudek, Jirotko... Co jméno, to kus historie československého sportu.

Mnoho z těch, dnes už historických osobností, jsme měli možnost vidět nyní v Belcampu. Přibýlo jim let, ubylo sil, ale jejich duch a jejich vlastenectví je stále planoucí. A ve většině je ještě pořádná dávka bojovnosti a sportovní soutěživosti.

Maleček se svým tenisovým partnerem Emilem Ransdorffem zvítězili ve čtyřhře a na slova obdivu z řad diváctva Maleček skromně vysvětlil: "Mohlo to být lepší. Já chodím v New Yorku v půl desáté do postele a včera jsem šel ve dvě ráno..." Narážel na úspěšný banket prvního večera, na který přišlo přes 200 lidí.

Byly tedy sportovní soutěže, slavnostní proslovy, banket,

setkání přátel, vzpomínání, spousta smíchu, radosti, taky melancholie. Byl však zejména ryze československý demokratický duch.

(Sportovci se ovšem sjeli z celých Států a Kanady, přijeli s rodinami a přáteli. Chicagská odbočka, například, která je velmi úspěšná finančně — pořádá časté kvalitní "bály" — přispěla každému členu, který chtěl přijet do Belcampu, polovičkou cestovních výloh).

Byla také spousta amerických hostů ze široka daleka. Byli plni upřímného obdivu: imponovala jim samotná existence Svazu, který se vyvinul v silnou složku, imponovala jim organizace třídního manifestačního sjezdu, který se chvílemi podobal skvělému festivalu. Představte si mohutný průvod na závěr druhého dne: pochodují sportovci, Sokolové, Skauti, jedou historická auta ozdobená československými a americkými vlajkami, parádu řídí maršall Stupavský, v autech sedí čestní hosté, vyhrává 324. US. vojenská kapela, která se dokonce naučila čs. hymny. Lesknou se nástroje, v uniformách jsou vojáci jako z cukru, a zdá se, že každý zapoměl na kruté vedro, zcela zaujat tou krásnou, živou, optimismus manifestující podívanou.

Díky svobodní čs. sportovci v zahraničí, za ukázkou všestranné zdatnosti. A za rok navíděnou na vašem jednáctém sjezdu...

Provolání svobodných čs. sportovců v zahraničí

přečetl výkonný místopředseda Svazu Emil Ransdorff: "Čeští a slovenští sportovci, shromáždění u příležitosti X. sjezdu v Belcampu, zaslali srdečné pozdravy všem českým a slovenským sportovcům, kteří žijí nesvobodně v okupovaném Československu. Scházíme se znovu, jako takí každý rok, abychom manifestovali svůj poctivý sportovní duch a zároveň si připomněli vaše osudy a život. Nehledáme v exilu ulehčení či výhody. Emigrace není povolání. Není zásluhou či proviněním. Odešli jsme tehdy, někteří dříve, jiní později, když jsme viděli, že svobodný život, svobodná kultura a skutečný olympijský duch nemůže existovat v atmosféře komunistické brutality. Jsme si vědomi úkolů, který nám exil ukládá. Stručně vyjádřeno: připomínat svobodnému světu při každé příležitosti osudy naší vlasti a našich národů. My, sportovci, pak navíc máme ukázat, jak v dnešním Československu je sport zneužíván k propagandě režimu. Je zradou olympijských zásad — když měřítkem sportovní reprezentace není atletický výkon, ale posudek kádrové komise. Když sportovní repre-

Nahore: Čestný předseda Svazu Pepa Maleček s předešlým předsedou čs. Svazu vysokoškolských studentů, nyníjším výkonným místopředsedou Svazu svobodných čs. sportovců Emilem Ransdorffem — v čepici. Dole: čs. cyklista Ota Doležel, o němž přineseme článek příště.

zentanti na zájezdech jsou sledováni na každém kroku politickými hlídači, již od dob Boží Modrého jsou týráni a žalářováni pro své přesvědčení, když ti, kteří nesouhlasí se sovětskou okupací jsou zbaveni svého zaměstnání, na které mají kvalifikaci. To je jen malá část každodenního porušování sportovních zásad v okupovaném Československu. Nemůžeme než zakončit toto svolání vyznáním — které zároveň budiž odpovědí komunistům doma, když nás obžalovali z toho, že jsme se zřekli vlasti, a když Svaz čs. sportovců v zahraničí zařadili na listinu nepřátel státu.

Vyznáváme se z nekonečné lásky ke své zemi a svému

lidu, nikoli z pohnutek šovinistických — ale z pocitu sounáležitosti s tím, co je krásné, trvalé a všelidské v českém a slovenském národním duchu a odkazu. Vyznáváme se z nesmírné víry ve vítězství věci svobody a humanity, práva a spravedlnosti. Hlásíme se k mravnímu a politickému odkazu Masarykovu v cestě za šťastnější lidský život. V našich nadějích v lepší budoucnost lidstva jsme spjati s našimi národy, jsme neoddělitelnou částí svého lidu, jeho krásy i jeho nedostatků, jeho víry i jeho obav, jeho slz i jeho úsměvů...

— — —

K X. sjezdu svob. čs. sportovců se ještě vrátíme v příštím čísle.

Hostitelé letošního X. sjezdu Svobodných čs. sportovců, belcampští "Bat'ováci". Nahore: generální ředitel Gus Doležal, dole vedoucí administrativy Frank Novák, odpovídající na otázky vydavatele AL Franka Švehly.

Kdyby stačilo zbožné přání . . .

Od amnestie, které se posrpnovým uprchlíkům dostalo od presidenta Svobody u příležitosti pětadvacátého výročí "vítězného února", uplynulo půl roku. Zahranění novínář se zeptal československého stranického a vládního činitele, kolik ze se emigrantů vrátilo domů? Dostal odpověď, že úspěch amnestie byl mírný, a dostal také statistiku, vyrobenou na ÚV KSČ, která praví: po srpnu 1968 opustilo ilegálně československou republiku něco pod šedesát tisíc občanů. Z těch se víc nežli třetina vrátila v nejbližších týdnech či měsících domů, když pochopili, že se mýlili, že totiž okupace nebyla okupací, ale nutnou a věcnou bratrskou pomocí. V zahraničí je tedy, podle této statistiky necelých 40.000 lidí.

Fakt je, že statistika, ta skutečná, je dramatičtější, v Evropě, Americe a ostatních světadílech žije od roku 1968 přes sto tisíc Čechoslováků. Kolik se jich vrátilo domů, nevíme, dovedeme si to jen představit právě z onoho přiznaného jen "mírného" úspěchu amnestie. (Jiný vládní a režimní představitel se vyjádřil v rozhovoru s jiným západním reportérem, že se vrátilo "nikoli několik desítek nebo stovek, ale přímo několik tisíc emigrantů", kterýžto číselně vystupňovaný pathos zapůsobil na tazatele, jak napsal, zcela nevěrohodně.) Nicméně vládní mezi vysokými představiteli v Československu jistý optimismus. Tvrdí, že ke konci roku, kdy beztrestnost pro navrátilce vyprší, (podle am-

nestie,) jich přijde domů spousta.

Nevíme, na čem zakládají soudruzi svůj optimismus. Patrně jen na psychologii přání, které je otcem myšlenky. Emigrace roku 1968 se skládá většinou z kvalitních lidí, odborníků, techniků — inteligence, umělců. Nevyskytlo se mnoho dobrodruhů, kteří prostě využili srpna k tomu, aby "vyrazili do světa". Odešli lidé všeho věku, ale jednoho citění: raději žít mimo vlast, raději začít znovu, začít tvrdě, než se sžít s okupanty.

Na původní skutečnosti se nic nezměnilo. Okupanti neodešli, pražské jaro se nevrátilo, útlak je v československu opět doma. Emigranti si za pět let v cizině zvykli, naučili se novým jazykům, vybudovali si dobré (většinou) existence. Ti mladí vystudovali, vyučili se, poženili a povdávali. Jsou jim otevřeny všechny cesty života, je jen na nich, jak jich využijí.

V Československu není na lidech jak budou žít, co budou dělat. Je to na režimu. V Československu scházejí byty, jen v Praze na pětaticet tisíc. Dovede si režim představit, kam by složil navrátilce s rodinou hlavu, až by opět překročil hranice Československa? Emigrantské byty byly zabrány, nikdo přec nevěří, že by je dnes navrátilci dostali zpět? Co zaměstnání, co jejich odbornost? Co by zbývalo, jsou zelené pastviny opuštěného pohraničí, tam snad, někde v horských jézédě, by se mohli

emigrantské rodiny uchytit na práci a bydlení.

Samotná životní skutečnost, docela obyčejná praxe ukazuje, i kdybychom docela opomenuli politické motivy — že je fakticky nemožný, nemyslitelný, nesmyslný, jakkoli vřele by si toho vláda přála nejen z prestižních důvodů, ale i proto, že ji všichni ti odborníci, všichni ti kvalitní lidé chybí. Ostatně, citujme ještě něco z rozhovoru vládních činitelů se zahraničními novináři. Na dotaz, jak by vypadala bytová a pracovní situace pro navrátilce, bylo řečeno, že o práci není starost (rádi věříme) a pokud jde o bydlení, předpokládá se, že by navrátilci stejně (!) bydleli u svých příbuzných . . . Když prý příbuzní nejsou, ubytování (baráky, kasárna?) je prý zajištěno.

Nakonec něco z rozhovoru s ministrem Chňoupkem. Právil, že těch několik navrátilců jsou většinou mladí lidé, kteří se vrátili kvůli rodičům. Nemají prý to leckdy snadné, protože sousedé se je snaží diskriminovat, tu víc, tu méně, což záleží na místních poměrech. A tak režim dělá akce, aby se lidé k zbloudilým a navrátilcům se synům a dcerám chovali mírně. A ministr nabízí emigrantům pomocnou ruku. Právil doslova: "Slibujeme těm navrátilcům, kteří budou spolupracovat s naším režimem, že jim umožníme důstojné zařazení do procesu socialistické výstavby". A tím je vlastně řečeno všechno, že?

SPORT

V dohrávaném utkání 4. kola I. fotbalové ligy zvítězila Zbrojovka Brno před 25.000 diváky nad Spartou Praha těsně 1:0. Výsledky 4. kola II. fotbalové ligy: Hradec Králové-Kladno 3:1, Pardubice-Vítkovice 1:0 Trenčín-Ban. Bystrica 2:0, Jablonec-Bardejov 2:0, Ústí — NHKG Ostrava 2:3, Třinec-Bohumín 3:0, Pov. Bystrica-Kys. N. Mesto 1:0, Prievidza-Martin 2:0. Tabulku vede Hr. Králové se sedmi body před Jabloncem a Pardubicemi se 6 body.

V rámci příprav na novou sezónu se v Bratislavě konal hokejový turnaj za účasti předních mužstev. Z výsledků: Sparta Praha — Färjestad BK Karlstad (Švédsko) 3:2, Slovan Bratislava — ZKL Brno 4:3, Bratislava-Sparta 4:4, Brno — Färjestad 8:4.

Tisícileté výročí

V neděli 11. listopadu t. r. se bude konat v Astorii, N. Y. oslava tisíciletého výročí založení pražského biskupství za účasti heustonského pana biskupa Mořkovského a pod záštitou města New Yorku — a zároveň Martinské posvícení.

ČESKÁ ŠKOLA V ASTORII

zahájí po prázdninách vyučování v sobotu 15. září v 9 hodin ráno v Českém domově, 29-19, 24th Ave., Astoria. V této době je možno přihlásit nové žáky. (Stanice podzemní dráhy Astoria Blvd., předposlední stanice trati BMT, vlaků RR). Vyučuje se každou sobotu od 9 do 12 ve dvou odděleních podle vyspělosti žáků.

M. Provazníková, učitelka.

Z české školy v New Yorku

Školní rada české školy v New Yorku oznamuje českým rodičům, že zápis žáků a žákyň do české školy ve věku od šesti let do 14ti let se koná 10., 12. a 14. září 1973 od 4 do 6ti hodin odpoledne v místnosti české školy na druhém poschodí Národní budovy 221 East, 73rd Street, N. Y. Vyučuje se v pondělí, ve středu a v pátek od 4-6 hodin odpoledne. Blíží informace podá paní Božena Snížková, učitelka české školy, — telefon: LE 5-7895.

blematický je vývoj v absencích, především v odvětvích s nedostatkem pracovních sil. V Uranových dolech v Příbrami napočítali například loni 30.000 neomluvených směn, za letošních prvních 6 měsíců zase už 12.279 směn. Zároveň se vyplácely velké částky za přesčasové hodiny, vznikly těžkosti v organizaci práce, v podzemí se muselo improvizovat. Pro výstrahu odsoudil příbramský soud na 3 měsíce do vězení Zdeňka Petržílka z Prahy, který zameškal za 4 měsíce 58 směn. Přitom: v dolech je průměrný plat horníka 3500 Kčs měsíčně, svačiny jsou zadarmo, náborový příspěvek činí 6500 Kčs (při smlouvě na tři roky), vyplácí se odlučné a po půl druhém roce věrnostní příplatek, horníci mají jednou za

dva roky nárok na lázeňský pobyt a zájezd k moři. Ani tyto výhody však nemohou nalákat dost lidí do většinou technicky zastaralých provozů se špatnými pracovními podmínkami. Rozhlasový komentátor to osvědčuje: "Leckde setrváváme při neefektivních, překonaných technologiích, vyrábíme s nadměrnou spotřebou práce, materiálu, času — čili vyrábíme drahé, neehospodárně".

A komentátor žádá energickou likvidaci zastaralých výrobních zařízení, likvidaci lpení na neehospodárném širokém sortimentu. Zásady plánu a centrálního řízení státně-kapitalistického systému však takový postup nedovolují. A v tom je celý začarovaný kruh.

—lz

"MÁME NADĚJI . ."

Ve slovníku současného čs. režimu přibyla — co do propagandistických frází — některá nová spojení. Dříve se jen troubilo na slávu a na úspěchy. Dnes se kromě toho hovoří o "střízlivém pohledu" a "vědomí slabin". Tak se i náměstek předsedy Státní plánovací komise Vinklárek vyjádřil, že — "máme velkou naději, že hlavních cílů pětiletky dosáhneme". Tato naděje se skrývá, jak přiznal, mnohdy "ve vyčerpávající práci řídicích štábů a v houževnaté, i hrdinské práci dělníků a rolníků". Čemuž je třeba rozumět tak, že za cenu zintenzivnění práce a přesčasových výkonů se plní úkoly, určené pro běžnou pracovní dobu. Dnešní plán prý byl sestavován "pod vlivem zkušenosti z předcházejících, ne zcela úspěšných pětiletok", což je přiznání sice cenné, ale málo přesvědčivé; kde je důkaz, že tato pseudopřímá ne-skrývá stejné postupy současné? Neboť stejný funkcionář u zmíněného "vědomí slabin" přiznává, že "nezvlá-

dáme plně řízení strukturálních procesů v hospodářství". Prý: strukturu výroby a potřeb trhu a strukturu investiční výstavby, zejména v průmyslu. Stále se vyrábějí výrobky, které nikdo nepotřebuje, na což se spotřebovávají materiály drazé naku-pované na světových trzích, které pak — spolu s pracovními silami — chybějí při výrobě zboží žádaného a nedostatkového. A pak: v souvislosti s obrovskými investičními operacemi (hovoří se o rozvoji petrochemie jako o jedné z největších strukturálních změn této generace) nelze zahájit jiné důležité investiční akce. A "střízlivý pohled" výkonného plánovatele zní: "Jestliže už nyní víme, že po roce 1974 nebudeme mít významnější přírůsteky pracovních sil, že bude stále obtížnější obstarávat zejména paliva a energii a že řada základních surovin bude stále dražší, musíme už nyní preferovat nikoli rozdělování, ale především efektivní tvorbu národního důchodu." Tomu je ovšem třeba

rozumět tak: spotřebitel-občan nemůže očekávat zvyšování mezd a platů — ani podstatné zlepšení v sociálních službách, poskytovaných mu společnostmi. Hospodářské zdroje jsou do značné míry vyčerpány, musí se zase přejít k intenzivnějšímu pracovnímu nasazení. A tady je další kámen úrazu — pracovní morálka. Závodní časopis Hutník, vydávaný v Žiaru nad Hronem, referoval nedávno o kontrole využití pracovní doby po 20. hodině. Ukázalo se, že třeba zástupce mistra vůbec nevěděl, kolik lidí má být na směně (podle píchacích lístků jich mělo být 33, ale bylo jich ve skutečnosti 14), nebo, že na jiném pracovišti skončilo 13 lidí práci o 45 minut dříve než bylo na "pícháčkách". Někteří zaměstnanci "píchali" tři až čtyři lístky za spoluzaměstnance. — Nebo jiný problém: v celé řadě závodů se stroje využívají na 50% a najdou se dokonce i stroje — nedávno vyrobené, které nejsou využity vůbec. Stejně pro-

NAFTOVÝ KOLOTOČ

President, respektive diktátor Libye, plukovník Muammar Qadafi, nedávno řekl, že je na místě, aby "Amerika dostala facku na svou chladnou arogantní tvář." A uštědřil ji ve formě znárodnění 51 procent libyjských operací čtyř menších nezávislých petrolejářských společností a novými požadavky a výhrůzkami adresovanými velkým petrolejářským společnostem jako je Mobil Oil nebo Standard Oil — které sice mnoho investic v Libyi nemají, ale které vědí, že každý ústupek, jež si na nich vynutí Libye, rozhodně od nich bude v zá-pěti vyžadovat Saudská Arábie a další arabské státy. A Saudská Arábie je dnes po Kanadě a Nigerii třetím největším zahraničním dodavatelem ropy do Spojených států. Mimochodem, ze všech světových zdrojů ropy, o nichž se prokazatelně ví, je v Saudské Arábii 28 procent.

Zařízení, které z nich čerpá naftu, patří dnes z jedné čtvrtiny Saudské Arábii, jinak společností převážně americkým. Z 51 procent mají Saudská Arábie patřit v roce 1982, podle smluv, které o tom byly sjednány. Ale na světě neexistuje smlouva, jejíž ustanovení se nedají změnit, když obě strany souhlasí — i když třeba jedna z

nich ne z vlastní vůle, nýbrž z přinucení. Saudská Arábie si nemůže z politických důvodů dovolit moc pokulhávat za Libyji. Tlačí na ni jiné arabské vlády.

Oč jde libyjskému presidentovi Qadafi politicky? Aby se udržel u moci a rozšiřoval ji v arabském světě; zatím mu jde o silnější pozici v Egyptě. A k čemu se dnes ambiciózní arabští politikové uchylují, když chtějí rozšířit svou moc — nepočítáme-li palácové intriky — je obvykle horování proti Izraeli. Qadafi řekl, že musí "trestat" americké petrolejářské společnosti, aby přinutil americkou vládu pozměnit dosavadní postoj vůči Izraeli a přestat mu poskytovat ochranu a podporu." A washingtonští reprezentanti petrolejářských společností Mobil Oil a Standard Oil of California (tak zvaní lobbyisté) už doporučují americkým vládním činitelům a zákonodárcům, aby se snažili pozměnit politiku v tom smyslu, že by americká vláda zaujala přátelštější postoj vůči arabským zemím. V těchto věcech je vždycky rozumné ptát se, do jaké míry komu jde o politické zásady a cíle, a do jaké míry mu jde o peníze. Nafta z Libye — fakt je, že je to velmi kvalitní nafta, s velmi

nízkým obsahem síry, která při spalování znečišťuje ovzduší — že nafta z libyjského zřídla stojí dnes už skoro pět dolarů za sud, a když se připočítají dva dolary za dopravu do Ameriky, skoro — sedm dolarů za sud. Ale kdyby spotřebitelé byli ochotni platit sedm až osm dolarů za sud ropy, začalo by být výhodné vyrábět olej a benzin a ostatní petrolejářské produkty z uhlí, jehož má Amerika obrovské zásoby. Neuvažují americké petrolejářské společnosti, které mají hlavní investice v arabských zemích, o tom, jaké by to bylo, kdyby jim najednou začaly konkurovat americké uhelné společnosti, které mají ty obrovské rezervy v domácích půdách?

Americká spotřeba petrolejářských produktů roste a stále poroste. Od dneška za deset let se bude z jedné poloviny ukájet z domácích amerických zdrojů, a z jedné další čtvrtiny ze zdrojů na západní polokouli, jako třeba v Kanadě a ve Venezuele. Zbývá jedna čtvrtina; o tu se z části starají nearabští dodavatelé, jako je Nigerie — ta je už dnes hlavním americkým dodavatelem na východní polokouli — a Irán. Čili Saudská Arábie — s kterou ostatně mají Spojené státy už dlouho velmi dobré styky — příliš velkou páku v ruce nemá. Libye má ještě menší.

Pravda možná ovšem je, že Amerika potřebuje nakupovat naftu v arabských zemích více než arabské země potřebují prodávat naftu Americe. Amerika má nedostatek petrolejářských produktů — arabské země mají přebytek amerických dolarů. Podle výzkumného oddělení banky Chase Manhattan to za deset let bude přebytek 250 miliard dolarů; za pouhou jednu pětinu toho by si mohly Arabské země koupit všechny akcie nabízené na burse cených papírů v New Yorku — včetně akcií společností, která vydává newyorské Times a televizní společnosti Columbia. Ovšem kdyby Arabové tolik peněz v Americe investovali, Američané by je mohli vzít a investovat do nových podniků doma nebo jinde. A kdyby Arabové investovali své miliardy do americké ekonomie, měli by zájem na tom, aby se ta ekonomie zdatně rozvíjela . . . k čemuž ovšem potřebuje mimo jiné spolehlivé dodávky levné a kvalitní ropy . . . Je zajímavé, jak peníze často ovlivňují politiku. Co zatím nejbohatší arabské země — Libye, mimochodem, mezi ně nepatří — se svými miliardovými přebytky dolarů dělají, je, že je investují podle toho, jak jim radí odborníci v investování — včetně amerických odborníků, mezi něž patří ti nejzdatnější na světě.

H. H.

Krajanský oznamovatel

Český pension v rakouských Alpách

ZELERMOOS, 5700 Zell am See, Tel. (06542) 202046

Krajanské prostředí, celoroční lyžování, výlety do okolí (Grossglockner, Salzburg, Vídeň). —

Volné pokoje v červenci a srpnu — za osobu se snídaním od S. Fr. 12.—

Víte, že

REZNICTVÍ A UZENÁŘSTVÍ JOSEF ČURDA, MARGARTENSTR. 11

. . . je jen 206 m od nádraží Selnau . . . vyrábí na 20 druhů českých a slovenských specialit . . . rozesílá maso a uzeniny po celém Švýcarsku (maso za velkorhodných cen) . . . při objednávce nad S. Fr. 50.— neúčtuje poštovné.

Nevíte?

Tak přijďte nebo volejte 01/23 52 65

PSACÍ A POČÍTAČÍ STROJE

pro krajany se slevou — jakož i veškeré opravy zařídí ANTONIN ZETEK, Illnauerstr. 24, 8307 Effretikon, tel. 052-32 53 08

SERVIS

vašeho vozu zajistí rychle a spolehlivě W. Pisoft, společník fy: AUTO WEISS, Altstetterstrasse 228, 8048 Zürich, tel. 01-62 14 55.

Přes UNIONFUNK

v Zürichu seženete českého taxikáře, znalého místních poměrů, památek a vůbec všeho zajímavého.

Volejte 01-47 30 47 a žádejte pana IVANA MÁDRA.

KNIHY

všech čs. exilových nakladatelství dodává:

Oskar Krause, CH-8307 EFFRETIKON, Rebenstr. 2

Priznat Galerie ve Švýcarsku

vystavuje díla předních exilových výtvarníků — sjednejte návštěvu. Telefon — 052/324176 — Švýcarsko

28 letý sportovní trenér velmi dobrého zajištění, dříve z Prahy, hledá dívku k vážnému seznámení. Zn. "Jen vážně-Pište do adm. t. l."

Pro další podnik,

který otevírám na podzim v městě Taillfingen/Ebingen hledám mladšího, spolehlivého, samostatného českého kuchaře za nejlepších platových podmínek. — Byt k dispozici.

HOTEL-RESTAURANT-HIRSCH

Majitel Tony Kolářský

D — 7481 Sigmaringendorf

ZAJEMCI

o prodej švýcarských hodinek ve všech státech žádáme o kontakt. Vhodný vedlejší výdělek nebo hlavní zaměstnání. Zájemci z oboru mají přednost.

SLAIS-CH-2500 Biel, Postf. 255-Switzerland.

PRO NOVÉ I "STARÉ" ČTENÁŘE

Evropské vydání Amerických listů má za sebou již půl roku působnosti. Zatímco dříve dostávali lidé v Evropě jen sporadicky teno týdeník, dnes již hezká řádka Čechoslováků ze Švýcarska, Rakouska, Německa, Anglie, Francie — Norska — Belgie, Holandska, Švédska, Itálie, Portugalska — Irska a Finska je pravidelnými odběrateli. A není jednoho týdne, abychom nedostali od svých čtenářů adresy nových zájemců, aby noví a noví čtenáři nedostávali ukázkové vydání našich "AL". Pokud je to v našich silách, pak po třech či čtyřech až pěti číslech přikládáme těm "novým" poštovní složenku na případnou úhradu předplatného. Ovšem ne vždy se nám podaří zajistit mezinárodní poštovní poukázky. Proto jedna rada: když se písemně k odběru nepřihlásíte a když postrádáte naše evropské vydání (resp. jeho další zaslání), pak stačí, když uhradíte předplatné (s řádnou a čitelnou adresou) na poštovní konto Amerických listů ve Švýcarsku: 80 — 16026, Americké listy, Postfach 3, 8027 Zürich.

A ještě upozornění pro stálé odběratele: v některých případech nedostalo několik čtenářů několik čísel AL. Stalo se to při přepracování naší kartotéky. Dnes každý z čtenářů má na štítka se svou adresou buď některé číslo (od 1 do 22) nebo některé z písmen abecedy (od A do M). Při jakýchkoliv změnách své adresy, je-li to možné, uveďte u staré adresy i toto "směrové označení". Tím nám usnadníte práci — děkujeme za pochopení.

Administrace "AL"

AUTA, AUTA, AUTA

Na americký trh přicházejí — opravují: přijíždějí — nové modely osobních automobilů, modely roky 1974. To se vždycky děje už kolem svátku práce, jemuž je zasvěceno první pondělí v měsíci září. Na modely 1973 byl v srpnu — a z části už také v červenci — výprodej; když jste věnovali trochu času objížďení několika prodejen, mohli jste sehnat nové auto průměrné velikosti za cenu o dvě stě třicet dolarů nižší, než kolik byste museli zaplatit v září, když představovalo "dernier cri." A podle toho, čím se nyní zaplňují auto-prodeje, o jaká auta bude nyní největší zájem? O malá, respektive, abychom užili amerického výrazu, o kompaktní. Také o subkompaktní, miniaturní, za jaké se v Americe považují například západoněmecké Volkswageny, ty drobné italské Fiaty či japonské Datsuny, a několik domácích amerických typů jako Pinto nebo Gremlin. Mimochodem, automobily importované z ciziny jsou čím dále tím dražší, jak klesá směnná hodnota dolaru: Volkswagen stojí dnes o 400 dolarů více než Pinto. Doma v Americe vyráběných kompaktních a subkompaktních typů (čili malých a miniaturních) se prodá v roce 1974 — podle projekcí automobilů (pro něž, jak už jsme řekli, se rok počítá od Svátku práce ke Svátku práce, tedy ne od Nového roku k

Sylvestru) — prodá se jich skoro pět milionů, více než kdy předtím, čili přibližně 45 procent celkového objemu. Hlavně kompaktních; ta subkompaktní je rozhodně nepředhoni v soutěži o přízeň spotřebitelů. Samozřejmě, že hlavním příčinou je inflace, respektive nutnost či přání spotřebitele moc na auto nevydávát; hlavně ne na benzin, který stojí kolem osmi centů za litr — v každém státě jinak podle státních daní, který prý bude stát pořád více a více, a kterého možná prý bude i nedostatek. Za auto samo jsou Američané zřejmě ochotni zaplatit více, než musí. Totiž, aby bylo jasno: kompaktní typ Mustang, který vyrábí Forda, stojí — model 1974 — přibližně 2,900 dolarů . . . ale ve stavu, v jakém ho málokdo kupuje, totiž jen se základní výbavou; kdybyste si vyžádali všechna ta nadlepení, co se vám nabízejí — od automatické rychlostní skříň až po umělé chlazení vzduchu, od širších pneumatik až po vinový potah střechy, stál by vás tentýž model přes 4,000 dolarů.

V Americe se už tři roky za sebou prodávají nové osobní automobily v konjunkturálních počtech. Odborníci předpovídají, že rok 1974 bude čtvrtým v řadě, že se jich prodá jedenáct milionů. To by pak rok 1974 byl v tomto smyslu druhým nejlepším v historii.

PŘEBYTKY A NEDOSTATKY

Před dvěma lety byl ve Spojených státech takový přebytek pšenice a ostatního obilí, že federální vláda dávala příplatky ze své pokladny farmářům k tomu, co za obilí dostávali na trhu, aby je udržela nad hladinou; a exportérům obilí dávala vláda příplatky k tomu, co dostávali od cizích kupců, aby usnadnila odliv přebytků do ciziny. Dnes je obilí relativně takový nedostatek, že farmáři dostávají i bez vládních subvencí přibližně třikrát více za to, co prodávají na trhu, než dostávali předloni, a vláda omezuje vývoz stanovovaným kvot. Ceny potravin stouply tak, že se spotřebitelé nestačí divit. Co se stalo a děje?

Za prvé stoupla domácí a hlavně cizí poptávka po americkém obilí. Sovětský svaz například nakoupil vloni celou čtvrtinu pšenice, co se v Americe skládalo, a velké množství jiných druhů obilí. Japonsko nakoupilo dvakrát tolik než před dvěma roky. Země západoevropského společného trhu nakoupily o polovinu více než předloni.

Sovětský svaz měl vloni špatnou úrodu; předchozí sněhová pokrývka sovětské pevniny byla větší a vydržela déle než kdykoliv od doby, co se fotografuje s pomocí umělých oběžnic. Když mival Sovětský svaz špatnou úrodu předtím, Moskva prostě nařídila spotřebitelům pod svou vládou utáhnout si o pasky. Tentokrát — a to nejen vloni, nýbrž i letos — místo toho (a ovšem také místo odčerpávání ze svých strategických rezerv potravin) nakupovala v Americe. (Ministr zemědělství Earl Butz a jiní američtí činitelé si veřejně položili otázku, zda Moskva nedostala volnější přístup k americké pšenici oplátkou za intervenování u hanojské vlády na přání Washingtonu, který chtěl skoncovat s válkou v Indočíně; je-li tomu tak, stouply tentokrát ceny potravin v důsledku míru — jinak obvykle stoupají v důsledku války.) Ale špatná úroda nepostihla vloni jen Sovětský svaz, nýbrž i jiné země. Normálně se

ve světě každý dok urodí a sklídí o 33 miliony tun pšenice více než rok předtím; vloni se sklídilo o 42 miliony tun méně. A tak se svět obrátil k Americe, která se za poslední čtvrtstoletí stala hlavní globální zásobárnou obilí. Přitom dolary, za které cizí země v Americe nakupují, jim přišly mnohem levněji než v předchozích letech díky dvěma devalvacím dolaru. A dále, vyvinuté země zvýšily své nároky na obilí; ve vyvinutých zemích se totiž jí stále více masa, v nevyvinutých se stále jedí hlavně výrobky z obilí... ale na výrobu jednoho kila hovězího je zapotřebí sedm kilů krmného obilí pro dobytek, na výrobu jednoho kila vepřového je zapotřebí

čtyř kil krmení pro prasata, na výrobu jednoho kila slepičího je zapotřebí dvou až tří kil krmení pro slepice, a tak podobně. Průměrný Američan spotřebuje dnes skoro jednu tunu obilí ročně a to všechno až na malý zlomek ve formě masa — celkem o váze přibližně jednoho sta kilogramů (což, mimochodem, je o dvanáct kilogramů více než před deseti lety). Průměrný občan Sovětského svazu spotřebuje 45 kilogramů masa ročně; před deseti lety měl o jedenáct kilogramů méně; průměrný Japonec sní pouze 14 kilogramů masa ročně, před deseti lety spotřeboval Japonec jen sedm kilogramů masa ročně.

Jeden odborník — James Grant, předseda americké Ra-

dy pro zámožský rozvoj — nedávno řekl: "Jestliže se světová ekonomie a populace bude nadále vyvíjet dnešním směrem a tempem, odhaduji, že nejpozději v roce 1980 spotřebuje vyvinutá část světa prakticky všechny potraviny, které stačí vyrobit, a na chudší země mnoho zbývat nebude." To je nejpesimističtější názor, který jsme našli; jsou i optimistické, jako například mínění ředitele ekonomického výzkumu na americkém ministerstvu zemědělství Dona Paarlberga, který ve všech svých veřejných projevech, které jsme měli příležitost číst, tvrdí, že výroba potravin zanedlouho opět předhloní spotřebu.

Než výroba dohoní spotřebu, budou zřejmě ceny potravin stoupat podle zákona o nabídce a poptávce. Což nás přivádí k dalšímu citátu, a to z výroku muže, který ku-

puje a prodává obilí na burse zemědělských výrobků v Chicagu a kterého se reportér listu Washington Post ptal, co říká bezpříkladně vysokým a stále stoupajícím cenám potravin. Odvětil: "Z celého světa je to u nás v Americe pořád nejlacinější."

Hanuš Hejný N. Y.

Čs. stenografové a strojopisci

dosáhli na nedávném mistrovství světa ve Valencii vynikajících výsledků. V těsnopise získal Josef Kujal mistrovský titul, mistrýni světa v přesnosti na mechanických psacích strojích se stala Věra Poslední ze Státního ústavu těsnopisného v Praze, a v soutěži rychlosti na elektrických psacích strojích obsadila Helena Roubíčková třetí místo výkonem 572 číslých úhozů.

PRÁZDNINY a česká kniha v zahraničí

Čtenářský hlad po dobré české knize trvá. Doma i v cizině. Kdežto doma současná literatura stagnuje, a starší kvalitní věci se vydávat nesmějí, my v emigraci máme v tom ohledu větší štěstí. Také Universum Sokol Publications patří k vydavatelstvím, které jsou sto zájmu čtenářů o dobrou českou knihu vyhovět. Zde je seznam a stručný popis knih, vydaných doposud naším nakladatelstvím:

DEMOKRATICKÝ MANIFEST —

Ferdinand Peroutka. Vyznání víry v demokracii, svobodu a právo na národní sebeurčení. Mužný boj s ideologií komunismu, jehož slabiny jsou zde odhalovány nejpopulárnějším mistrem pera. Kniha skutečně hodná tradice českého humanismu.

POČITADLO —

Petr Den. Sbírká esejí, zkoumajících vztahy mezi náboženstvím, politikou a matematikou, jež se zároveň snaží dát novou náplň pojmu "demokracie", aby revoluce davů a nových národů, měnící podobu našeho století, nebyla revolucí nihilismu, prosté moci a smrti, nýbrž revolucí míru a života.

VE VLÁDĚ DRUHÉ REPUBLIKY —

dr. L. K. Feierabend. Paměti muže, který spoluřídil osudy národa a státu v tragické pomnichovské době. (Rozebráno).

VE VLÁDĚ PROTEKTORÁTU —

dr. L. K. Feierabend. Pokračování pamětí člena české protektorátní vlády z doby po 15. březnu 1939, obsahující množství zajímavých a významných detailů o tehdejších událostech.

Z VLÁDY DOMA — DO VLÁDY V EXILU —

dr. L. K. Feierabend. Autor zde líčí svůj dobrodružný útek z Protektorátu přes Maďarsko, Jugoslávii a Francii do Londýna a popisuje zajímavým způsobem poměry v tehdejší exilové vládě presidenta Beneše.

ANTONÍN ŠVEHLA —

textová a fotografická monografie, vydaná ke stoletému výročí narozenin tohoto politika, který spolužákladal, budoval a řídil mladý československý stát. Neopstradatelná publikace zejména pro mladé emigranty, kteří o Antonínu Švehlovi doma buď neslyšeli vůbec, anebo jenom nepravdy.

KAŽDÁ Z TĚCHTO KNIH PŘEDSTAVUJE TVORBU NAŠICH PŘEDNÍCH SPISOVATELŮ A BÁSNÍKŮ, ŽIJÍCÍCH MIMO SVOU VLAST. ZAKOUPENÍ NĚKTERÉ Z NICH OBOHATÍ JISTĚ VAŠI KNIHOVNU

OBJEDNÁVÁM:

Demokratický manifest —	
Ferdinand Peroutka	\$4.00
Počítadlo — Petr Den	2.50
Ve vládě protektorátu —	
dr. L. K. Feierabend	3.00
Z vlády doma — do vlády v exilu —	
dr. L. K. Feierabend	3.00
Ledy se hnuly — V. N. Duben	3.00
Antonín Švehla	3.00

Úhlem na oblohu — Miroslav Rašín	2.50
Beznaděje a naděje — Karel Valehrach	2.50
Od A do Z — Jára Kohout	1.50
Verše ze zásuvky a verše zapomenuté —	
Josef Martínek	2.00
Holoubek, který se na všechno ptal —	
Josef Martínek	1.00
Songs of the Desert — Josef Martínek	3.00
This and that — E. J. Popera	2.00
Půlnoční pacient — Egon Hostovský	3.00

NABÍZÍME — České knihy v exilu:

John Danus "Zrod satanova atomu", vázané, celá trilogie \$17.00, k dodání ihned. Během roku 1973 vyjde, vázané v plátně, ilustrované, cena za svazek \$5.20. Díla K. J. Krušiny: "Pan Dadáček má dovolenou", detektivka, "Jedenáctý obvod", kriminální román. "Zimní bouře", Horská záchranná služba. "Druhá bouře", vychází až v zahraničí. "Svět je strašně krásný", členská premie zdarma pro odběratele celé řady roku 1973. Můžete objednat nebo napsat si o bližší informace. Dodává Literární Klub, K. J. Krušina, Box 239, 126 02 Hägersten 2, Sweden.